

เพชรบุรีเมืองช่าง

ในความเป็นเมืองเก่า เพชรบุรีได้รับการขนานนามว่าเป็น “อยุธยาที่มีชีวิต”

และหากคำว่า “ชีวิต” ในทางสังคม-ศิลปกรรมหมายถึง “ความสืบเนื่อง” อย่างมีรากเหง้า เพชรบุรีก็ไม่เคย “ตาย” ไปจากชีวิตในอดีตเลยสักสมัย

“ชีวิต” ของช่างเมืองเพชรหลายยุค สืบทอดอยู่ในลายปูนปั้นตักต่าง หน้าบัน โบสถ์ วิหาร ฐานพระ ตามวัดต่างๆ เป็นรูปยักษ์แบก ลิงแบก ครุฑแบก ท่วงท่าชิงชังทะมัดทะแมง ครุฑทองร่วง เอ็มไอษฐ์ ช่างพื้นบ้านเมืองเพชรเปรียบเทียบให้ฟังว่า งานศิลปะปูนปั้นของเพชรบุรีมีเอกลักษณ์อยู่ที่ความ “วิจิตร” อันหมายถึง “ต่าง ๆ” เป็นความงามหลากหลายไม่ซ้ำแบบ ชุ่ม ประตุ ชุ่มหน้าต่าง สิบชุ่มก็ดูได้ทั้งสิบชุ่ม ไม่มีลอกเลียน ต่างจากงานปูนปั้นราชสำนักรัตนโกสินทร์ ดังเช่นที่วัดพระแก้วนั้น เป็นความงาม “ตระการตา” ดูแล้วอลังการ แต่หากมีชุ่มหน้าต่างสิบชุ่ม ดูชุ่มเดียวก็เหมือนชมทั้งหมด เพราะซ้ำแบบกันไปทุกด้าน

อาจเป็นเพราะผู้ชายเพชรบุรีรุ่นเก่าทั้งเมืองล้วนเป็นช่าง ไม่ช่างไม้ก็ช่างปูน ช่างเขียน ฯลฯ มีช่างจำนวนมากมาย ผลิตงานประชันฝีมือ ถ่ายทอดวิชาช่างตามสายตระกูล ช่างจึงไม่เคยขาดเมือง นอกจากนั้นยังมีงานพุทธศิลป์ ชื่นงามตามวัดต่างๆ เป็น “ครู” อันจริงให้กับช่างรุ่นใหม่ ที่หมุนเวียนกันเข้ามาหลงใหลในศิลปะไทย

เสมาหินทรายแดงยุคทวารวดีที่วัดมหาธาตุ เมืองเพชร
บ่งบอกถึงอายุเก่าแก่ของเมืองช่างแห่งนี้

ภาพของพลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ ในปูนปั้นยักษ์ล้อการเมือง
ฝีมือครูช่างทองร่วง เอ็มโอษฐ์

เอาแค่เดินชมวัดต่าง ๆ ในเขตตัวเมือง วัดเล็ก ๆ ที่อุโบสถหลายหลัง
มองดูเก่าโทมม แต่เมื่อขยับใกล้ฟังพิณิจ ตำนานเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
และชีวิตช่าง ก็แทบจะโลดแล่นออกมาจากลายปูนและงานจิตรกรรมประติมา-
กรรมเหล่านั้น

วัดสระบัวที่เชิงเขาวัง ดูจะเป็นตัวอย่างอันลงตัวยิ่งระหว่างขนาดเมือง
สถาปัตยกรรม และภูเขาอุกย้อมที่เป็นฉากหลัง อุโบสถคร่ำคร่าที่นี้สร้างมา
แต่ครั้งสมัยอยุธยา มีขนาดเล็กกะทัดรัด ฐานอ่อนโค้งทรงเรือสำเภานั้นจะเป็น
นาวาพาหุมนุชย์ข้ามโคมสงสาร ลายปูนปั้นหน้าบันโบสถ์ทางทิศตะวันออก
เป็นภาพนารายณ์เหยียบบอสูร ประกอบด้วยลายกนกพุ่มช่อหางโต พลิกพลิ้ว
อ่อนไหว งามลุ่มลึกจนช่างบุญช่วย ลอยโพนม ช่างแกะไม้ฝีมือดีคนหนึ่ง
เล่าว่า--ฉันต้องแวะมาดูบ่อย ๆ เวลาติดขัดแกะไม้ได้ต้องมาสังเกตว่าครูโบราณ
เขาให้เทคนิคอย่างไรถึงทำออกมาได้ขนาดนี้ ตอนเริ่มดูงานตามวัดต่าง ๆ
พร้อมกับหัดแกะไม้ ปีสองปีแรกเราก็คิดว่าฝีมือเราดีแล้ว ที่ไหนได้แกะไปสิบ
ปีกลับมาดูลายหน้าบันที่นี้อีก มาเริ่มจะ “อ่าน” ลายได้ ถึงรู้ตัวว่าฝีมือตัวเอง
ไม่ได้เป็นอย่างที่ใจเราคิดเลย...